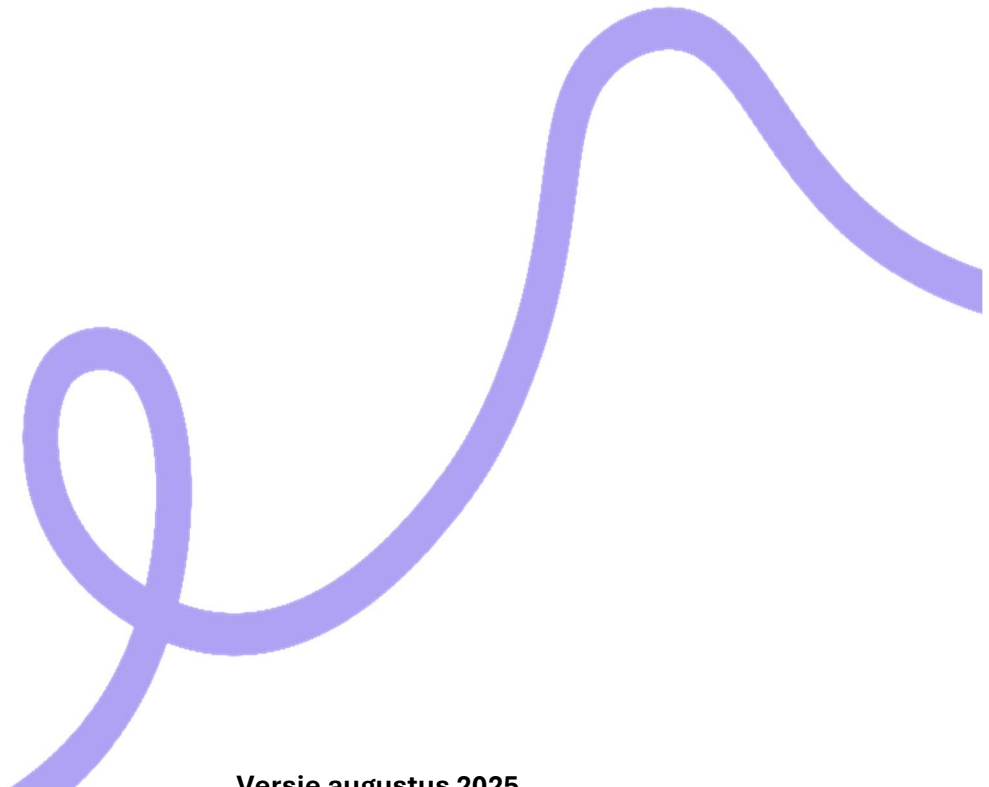

Protocol Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Blosse opvang en onderwijs

Meldcode met afwegingskader, de meld- overleg- en aangifteplicht (MOA) en hoe om te gaan met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag.

Wijzigingsblad

Het meldcodeprotocol van Blossie is geactualiseerd en bestaat uit drie onderdelen:

- a) Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie
- b) Meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker (MOA)
- c) Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen

Wijzigingen:

- Het protocol 'signalen mogelijk geweld of zedendelict door medewerker of door een kind' is nu geen apart protocol meer, maar onderdeel van het Meldcodeprotocol. De informatie vind je nu in deel B en deel C.
- In hoofdstuk 1 van het actuele protocol is de derde pijler van de meldcode toegevoegd. Naast meldnormen en situaties van onveiligheid is ook de afweging een pijler.
- In hoofdstuk 3 is een inleidende alinea toegevoegd over de volgorde van de stappen.
 - o Stap 4 en 5 zijn losgekoppeld en worden apart beschreven, waar zij in het oude protocol samengevoegd waren.
 - o In stap vier in het afwegingskader met de vijf vragen is per vraag ook de bijbehorende toelichting toegevoegd. Ook het afwegingskader in een beslisboom weergegeven op pagina 18.
- Om verwarring met het afwegingskader (met de vijf vragen) te voorkomen worden de twee afwegingvragen op p. 19 'de afwegingen' genoemd i.p.v. de afwegingsvragen.
- De meldnormen (de drie situaties waarin beroepskrachten moeten melden) staan ook niet meer bij de beschrijving van de stappen, maar bij de wettelijke verplichtingen in hoofdstuk 4.
- De definities en voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure werden een keer kort bij de beschrijving van de meldcodestappen beschreven en een keer uitgebreid in een apart hoofdstuk beschreven, maar worden in het actuele protocol één keer beschreven in hoofdstuk 6.

Blossie heeft het keurmerk Meldcode ontvangen. Dit keurmerk is een erkenning dat het protocol aan de landelijke eisen voldoet en dat wij als organisatie onze verantwoordelijkheid nemen en werken volgens de best mogelijke richtlijnen.

Inhoud

Inleiding	4
Deel A: Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie.....	5
1. Verbeterde Meldcode met afwegingskader	5
2. Overzicht stappen	8
3. Omschrijving van de stappen.....	9
Stap 1: In kaart brengen van signalen	9
Stap 2: Collegiale consultatie	12
Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind	13
Stap 4: Wegen van het geweld en/of kindermishandeling.	14
Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis	19
4. Wettelijke verplichtingen	21
5. Participatie van kinderen	25
6. Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure	29
7. Kinddossier.....	33
8. Verantwoordelijkheden.....	34
Deel B: Meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker (MOA)	36
Deel C: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen	44
Bijlage 1. In gesprek met ouders en kinderen	50
Bijlage 2. Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen <i>Deze bijlage hoort bij deel C van dit protocol. Meer informatie over grensoverschrijdend gedrag en het vlaggensysteem is te vinden achter de tegel Meldcode in het kwaliteitshandboek.</i>	53

Inleiding

Wanneer medewerkers binnen Blossse geconfronteerd wordt met signalen van kindermishandeling in de thuissituatie, een geweld- of zedendelict door een medewerker of seksueel grensoverschrijdend gedrag door kinderen is het van belang dat hier op een professionele manier mee wordt omgegaan. Dit protocol is, met inachtneming van geldende wetgeving, opgesteld handvatten te bieden in dit soort situaties.

De meldcode geeft via een stappenplan aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling. Elke stap binnen de routes wordt afzonderlijk toegelicht. Dit protocol is gebaseerd op het voorbeeld-protocol voor de beroepsgroep Kinderopvang en beroepsgroep onderwijs (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/01/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>).

Driemaal per jaar brengt de afdeling kwaliteit het gebruik van de meldcode in kaart. Ook de casussen in het kader van mogelijke gewelds- of zedendelicten door een medewerker of door een kind worden in kaart gebracht. Hiervoor wordt het 'formulier gebruik meldcode' gebruikt.

Indeling van dit protocol

Dit protocol bestaat uit de volgende drie delen:

Deel 1: Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie.

Deel 2: Meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker (MOA)

Deel 3: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Deel A: Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie

1. Verbeterde Meldcode met afwegingskader

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 een afwegingskader opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

Om duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren is er bij Veilig Thuis een radarfunctie toegevoegd. In de verbeterde Meldcode is ook de participatie van kinderen opgenomen. Het gaat hierbij om negen actiepunten, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit. Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis). De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

In bijlage 1 zijn de (definities van) verschillende vormen kindermishandeling opgenomen.

De drie pijlers van de Meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: Meldnormen, Situaties van Onveiligheid en de Afweging

A. Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

B. Situaties van onveiligheid

In dit afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht altijd moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van acute onveiligheid, structurele onveiligheid of disclosure/onthulling.

Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure/onthulling

Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we disclosure oftewel: onthulling.

Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in hoofdstuk 8.

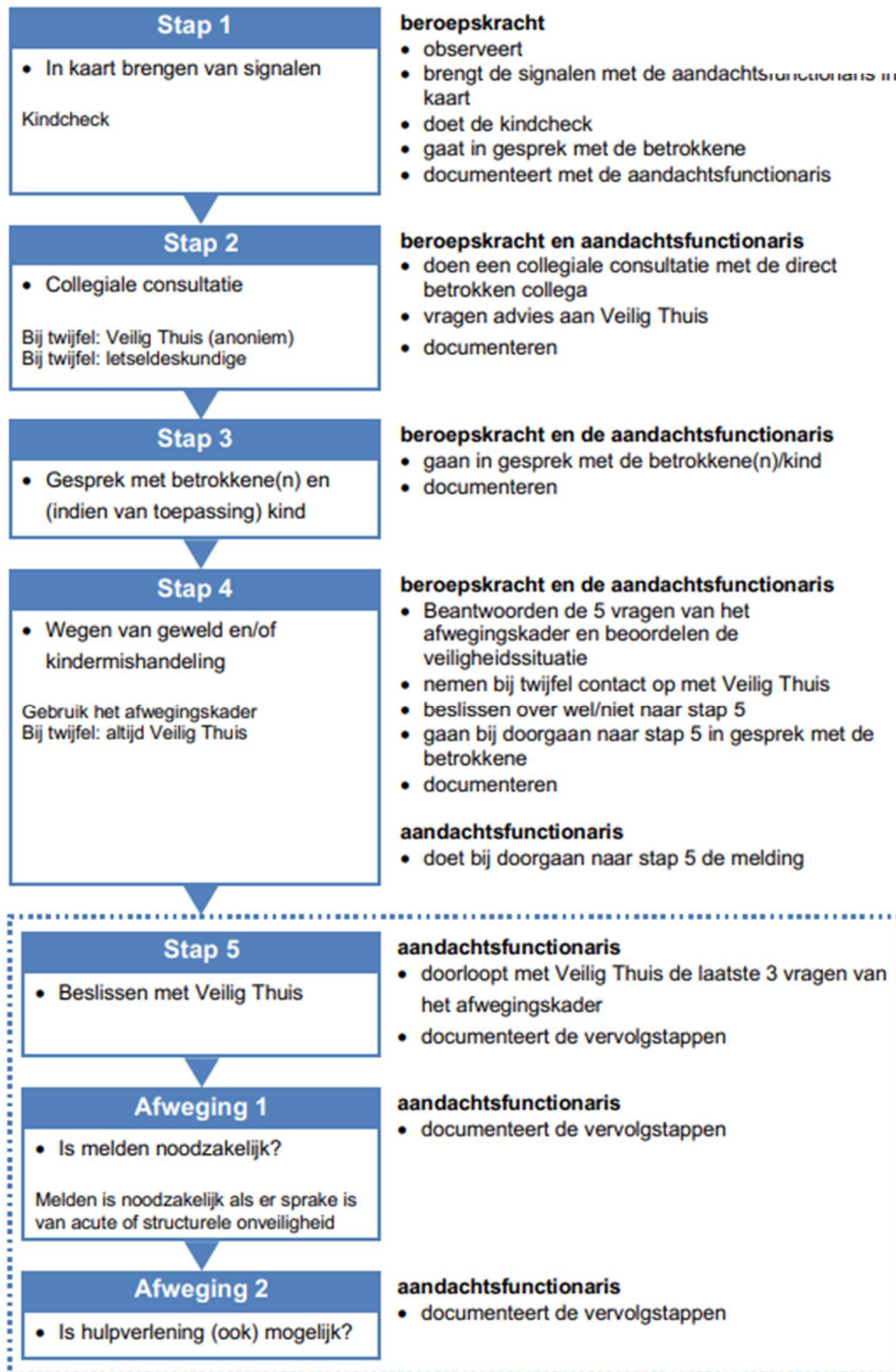
C. De afweging

De meldcode kent twee vragen die in stap 5 worden beantwoord, die helpen bepalen of er direct ingegrepen moeten worden of dat het organiseren van hulp ook mogelijk is. Dat zijn:

1. **Is melden noodzakelijk?**
2. **Is hulpverlening ook mogelijk?**

2. Overzicht stappen

Hieronder de wettelijke verplichte stappen van meldcode met het afwegingskader. De stappen worden in het volgende hoofdstuk verder toegelicht.

NB. Met Veilig Thuis kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies.

3. Omschrijving van de stappen

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde staat niet vast en kan in de praktijk anders verlopen. Waar het om gaat, is dat de beroepskracht op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij/zij besluit om al dan niet een melding te doen. Als er gedurende het doorlopen van de stappen in de meldcode geen zorgen meer bestaan dan kan de meldcode worden afgesloten. Dit wordt dan gedocumenteerd.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De beroepskracht brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontkrachten in kaart en legt deze vast. De beroepskracht legt ook alle contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom belangrijk om uit te gaan van de signalen die de beroepskracht bij het kind of in de interactie tussen ouder en kind waarneemt.

Het is in deze fase ook van belang (bijvoorbeeld bij brengen en ophalen) informeel in gesprek te gaan met de betrokkene(n), om meer informatie te verkrijgen met betrekking tot de geobserveerde signalen.

Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling kan gebruik worden gemaakt van de signalenlijsten en de observatielijst. Zorg wordt standaard 1x per 8 weken in het werkoverleg besproken. Eerdere zorg wordt direct met de aandachtsfunctionaris (de 'AF') besproken.

Alle signalen dienen te worden verzameld waardoor het duidelijker wordt welke zorgen er zijn en of deze zorgen gegrond zijn. De beroepskracht vraagt de aandachtsfunctionaris om te helpen bij het onderbouwen van de zorgen.

Het is belangrijk dat alles goed geregistreerd wordt (in stap 1 door de beroepskracht, de vervolgstappen door de aandachtsfunctionaris.) Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren, gespreksvoering met ouders, intern overleg en overleg met externe partijen als Veilig thuis en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd middels het Formulier Observatie Meldcode. Gespreksverslagen kunnen door betrokkenen worden ondertekend. Er wordt hiervoor een kinddossier (zie hoofdstuk 8) aangelegd, dat in een gesloten kast (met slot) of

digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Bij het verwerken van deze gegevens wordt rekening gehouden met de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Bij de meldcode wordt gebruik gemaakt van onderstaande documentatiemiddelen:

- Werkaantekeningen bij eerste signalen (beroepskracht)
- Registratie signalen in (papieren) kinddossier (beroepskracht/AF)
- Formulier Observatie Meldcode (beroepskracht/AF)
- Registratieformulier bij volgen stappen meldcode (AF)

Instructie gebruik Kindcheck

De AF zet de kindcheck in bij zorg in de meldcode. Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren.

De Kindcheck vindt plaats in stap 1 van de meldcode, meer informatie is te vinden in het hoofdstuk “Wettelijke verplichtingen”.

Eergerelateerd geweld

Bij vermoeden van of signalen van eergerelateerd geweld, zoals huwelijks dwang, eerwraak of vrouwelijke genitale verminking, signaleert de beroepskracht de signalen en brengt deze zo snel mogelijk in kaart. Deze signalen worden direct gerapporteerd aan de aandachtsfunctionaris. Gezien de specifieke en vaak collectieve dynamiek van eergerelateerd geweld, moet men in deze zaken altijd een deskundige raadplegen. De AF neemt daarom direct contact opgenomen met Veilig Thuis en indien nodig de politie.

In deze situatie is openheid naar betrokkenen meestal niet gewenst, omdat het gevaar kan opleveren voor het kind. Bespreek de situatie eerst met Veilig Thuis.

Bij acute dreiging—bijvoorbeeld bij (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating of eerwraak die op zeer korte termijn dreigt plaats te vinden —moet er binnen het uur worden gehandeld: direct contact opnemen met een taakaccenthouder eergerelateerd geweld bij de politie.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kan de beroepskracht meteen samen met de aandachtsfunctionaris advies vragen aan Veilig Thuis.

Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan zo nodig in hetzelfde gesprek een melding worden gedaan zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet om de veiligheid van het kind zoveel mogelijk te waarborgen.

In noodsituaties kan overigens ook contact worden gezocht met de Raad voor de Kinderbescherming en/of de politie om hulp worden gevraagd. Bij een noodsituatie wordt het College van Bestuur geïnformeerd over de beslissing.

Stap 2: Collegiale consultatie

De beroepskracht bespreekt de signalen met de aandachtsfunctionaris (AF).

Per kindcentrum is er een AF (zie overzicht aandachtsfunctionarissen in het Kwaliteitshandboek).

Vraag bij twijfel altijd advies aan Veilig Thuis of een letseldeskundige. Dit is een taak voor de AF (of dit wordt in overleg met de AF opgepakt).

Collegiale (interne) consultatie mag zonder toestemming en is mogelijk met een andere aandachtsfunctionaris, een van de indirecte aandachtsfunctionarissen van Blossse, een pedagogisch coach, leidinggevende of een (duo)-collega.

Extern is consult mogelijk met de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van het consultatiebureau of de GGD. Tevens kan worden samengewerkt met het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Consult bij Veilig Thuis of deskundige op het gebied van letselduiding

Indien de aandachtsfunctionaris ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij het kind, moet advies worden gevraagd bij Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Ook kan Veilig Thuis worden betrokken als er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn. Een letseldeskundige kan worden ingezet ter duiding van letsels waarbij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling speelt. Zorgvuldig handelen vereist dat de aandachtsfunctionaris bij elk vermoeden nagaat of advies moet worden gevraagd bij Veilig Thuis of een letseldeskundige.

Consult bij zorgadviesteam

Voor het bespreken in het zorgadviesteam wordt een intakegesprek met de ouders en/of aandachtsfunctionaris gevoerd door het maatschappelijk werk of een ander lid van het zorgadviesteam. Door de ouder continu te betrekken en mee in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Om het kind 'open' (niet anoniem) te bespreken in het zorgadviesteam en met andere externe deskundigen is schriftelijke toestemming van de ouder vereist. Indien de beroepskracht/aandachtsfunctionaris in het contact transparant en integer is, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder is een specifieke deskundigheid en kan door middel van scholing worden aangeleerd. Ook kan de beroepskracht/aandachtsfunctionaris advies krijgen van Veilig

Thuis of het zorgadviesteam over het in gesprek gaan met de ouder. Indien de ouder weigert, kan dit een zorgelijk signaal zijn en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). Het kind kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Het is belangrijk dat je alles goed registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind

De beroepskracht bespreekt (eventueel samen met de aandachtsfunctionaris) de signalen met de ouders, en indien mogelijk met het kind. Het gesprek wordt altijd voorbereid met de aandachtsfunctionaris. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt. Ook kan tijdens de voorbereiding ondersteuning worden gevraagd aan Veilig thuis.

Gesprek met ouders

Voor het gesprek met de ouders kunnen de volgende stappen worden gevolgd:

1. Leg de ouders het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan, geef daarbij geen waardeoordeel of eigen interpretatie.
3. Nodig de ouders uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen er is gezien, gehoord en/of waargenomen.
5. Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouders expliciet uit tot het geven van hun mening en vraag door over kind gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie.

- Herkent de ouder de situatie?
- Hoe gedraagt het kind zich thuis?
- Hoe reageren de ouders daarop?
- Hoe gaat het opvoeden thuis?
- Hoe reageert het kind hierop?
- Hoe is de ontwikkeling van het kind tot nu toe verlopen?
- Wat vinden de ouders daarvan?
- Hoe ervaren de ouders de opvoeding en hun rol als ouders?

Indien de ouders de zorgen herkennen, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Ouders moeten vaak eerst worden gemotiveerd zodat de zorgen over hun kind kunnen worden gedeeld. Het helpt dan om ouders meer informatie te geven over de ontwikkeling van het kind en de effecten voor het kind in de huidige situatie. Vraag naar wat het met de ouders doet. Het benoemen van hun emoties kan de motivatie tot veranderen vergroten. Maak steeds duidelijk dat jullie beiden hetzelfde doel hebben: het beste voor het kind. Als ouders niet te motiveren zijn en de zorgen blijven ontkennen is het raadzaam Veilig Thuis om advies te vragen en een melding te overwegen. Ook kan Veilig Thuis betrokken worden als er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn.

Gesprek met kind

Indien besloten wordt om ook met het kind zelf te spreken, is het van belang dat het kind zich veilig genoeg voelt om het gesprek te voeren. Zie bijlage 1. De AF en de beroepskracht besluiten samen wie er met het kind in gesprek gaat.

Bij twijfel wordt er advies ingewonnen bij Veilig Thuis. Als hier vanaf wordt geweken zal de AF dat documenteren. Maak hierbij de afweging of het in het belang van het kind zelf is om dit gesprek te voeren. Beloof tijdens een dergelijk gesprek nooit geheimhouding, maar geef wel aan dat de signalen serieus afgewogen zullen worden. Belangrijk is ook dat het kind niet wordt ondervraagd, maar dat het kind met name de ruimte wordt gegeven om zijn verhaal te vertellen. Zie voor verdere informatie hoofdstuk 'Participatie van kinderen'.

Stap 4: Wegen van het geweld en/of kindermishandeling.

Bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen.

Aan de hand van de in kaart gebrachte signalen, de collegiale consultatie, het advies van Veilig Thuis en het gesprek met de betrokkene(n) en (indien van toepassing) het kind, beantwoorden de beroepskracht en aandachtsfunctionaris de vijf vragen van het afwegingkader en beoordelen zij de veiligheid. Bij twijfel wordt er door de beroepskracht en aandachtsfunctionaris (op basis van anonieme gegevens) altijd (opnieuw) advies gevraagd aan Veilig Thuis.

Vijf afwegingsvragen

De aandachtsfunctionaris beantwoordt de vragen van het afwegingskader samen met de betrokken beroepskracht. Het is van belang dat zij goed kijken wanneer de vragen samen met Veilig Thuis moeten worden doorlopen. Als er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid of disclosure, moet je melden bij Veilig Thuis en moeten de vragen drie tot en met vijf altijd met Veilig Thuis worden doorlopen. Indien er sprake is van 'weet het niet', ga je uit van 'Nee'.

	1	Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 3 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling? Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2. Toelichting: Als wordt ingeschat dat er géén zorgen zijn over (een dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling, sluit de beroepskracht het doorlopen van de meldcode af en vermeldt deze conclusie in het kinddossier. Een veelvoorkomende situatie is dat er wel zorgen zijn, maar dat deze zorgen geen (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling betreffen. Bijvoorbeeld omdat er kindproblematiek is waargenomen in combinatie met pedagogische onmacht van ouders, echter zonder dat dit de (emotionele) veiligheid van het kind bedreigt. Ook dan sluit de beroepskracht de meldcode af en noteert deze conclusie in hetzelfde dossier. Hulp kan vervolgens worden georganiseerd, geboden en geëvalueerd voor de gesignaleerde, niet tot onveiligheid leidende, problemen. Wanneer een beroepskracht op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden heeft van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling volgt de tweede afwegingsvraag.
Meldnorm 1	2	Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 3 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid? Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen. Toelichting: Ernstige onveilige en/of schadelijke situaties dienen áltijd gemeld te worden bij Veilig Thuis, ook wanneer een beroepskracht inschat dat hij en de organisatie mogelijkheden hebben om hulp te bieden of te organiseren. Met deze melding kan Veilig Thuis vroegere, maar ook eventuele toekomstige signalen van huiselijk geweld over de betrokkenen, combineren.
Meldnormen 2 en 3	3	Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? ➔ Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.

	Toelichting: Bij effectieve hulp rondom huiselijk geweld en/of kindermishandeling is veiligheid het hoofddoel. Goede hulp bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gericht op alle leden in een (gezins)systeem: minderjarigen en volwassenen, pleger(s) en slachtoffer(s). Er wordt met alle betrokkenen samengewerkt in het maken, evalueren en uitvoeren van veiligheids- en hulpplannen.
4	Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? ➔ Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5. Toelichting: In deze afwegingsvraag staan de mogelijkheden van de betrokkenen tot het aanvaarden van hulp bij (dreigend) huiselijk geweld en/of kindermishandeling centraal. Het gaat erom dat de betrokkenen, alle leden van het (gezins)systeem, maar ook het (bredere) netwerk van (informele) steunfiguren bereid en in staat zijn de voorgestelde hulp direct aan te gaan. In het afwegingskader leidt de vierde afwegingsvraag tot een melding indien hulp wordt afgehouden. Vaak is bij aanvang niet helemaal helder hoezeer de betrokkenen bereid en in staat zijn zich in te zetten. De redenen om de hulp te aanvaarden kunnen divers zijn. Hun motivatie kan vooral intrinsiek of extrinsiek van aard zijn. Ook de mogelijkheden van de betrokkenen en hun netwerk verschillen. Door direct en in samenwerking met de betrokkenen en ketenpartners veiligheidsafspraken en hulpverleningsafspraken te maken wordt vaak helder wat de bereidheid en de mogelijkheden van de betrokkenen zijn.
5	Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? ➔ Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners. Toelichting: De beantwoording van deze afwegingsvraag leidt tot een melding bij Veilig Thuis indien wordt vastgesteld dat hulp onvoldoende resultaat oplevert: (het risico op) onveiligheid duurt voort, onveiligheid herhaalt zich of hulp stagneert. • Het gaat dus om situaties waarin hulpverleners hulp bieden bij zorgen over onveiligheid én de hulp binnen de gewenste termijn niet leidt tot de noodzakelijke

		resultaten ten aanzien van de veiligheid en het welzijn van de betrokkenen (en/of de ontwikkeling van minderjarigen) • De problematiek ernstiger of groter blijkt dan verwacht • De uitvoering van het veiligheid- en/of hulpverleningsplan is vastgelopen. Om deze laatste afwegingsvraag zorgvuldig te beantwoorden is het nodig dat binnen de hulp die beroepskrachten bieden, duidelijk is afgesproken met betrokkenen uit het (gezins)systeem en met andere hulpverleners met wie wordt samengewerkt, aan welke doelen en resultaten wordt gewerkt. Hoe en door wie wordt vastgesteld of de veiligheid voldoende is bereikt? Hoe wordt de veiligheid gemonitord en gedurende welke periode? Wanneer sprake is van een acuut onveilige situatie of structureel onveilige situatie is het van belang dat, na het doen van een melding bij Veilig Thuis, in de eerste plaats met Veilig Thuis duidelijk is besproken en afgesproken wat de termijn is (in dagen, weken of maanden) waarbinnen specifiek genoemde resultaten ten aanzien van de veiligheid behaald moeten zijn.
--	--	---

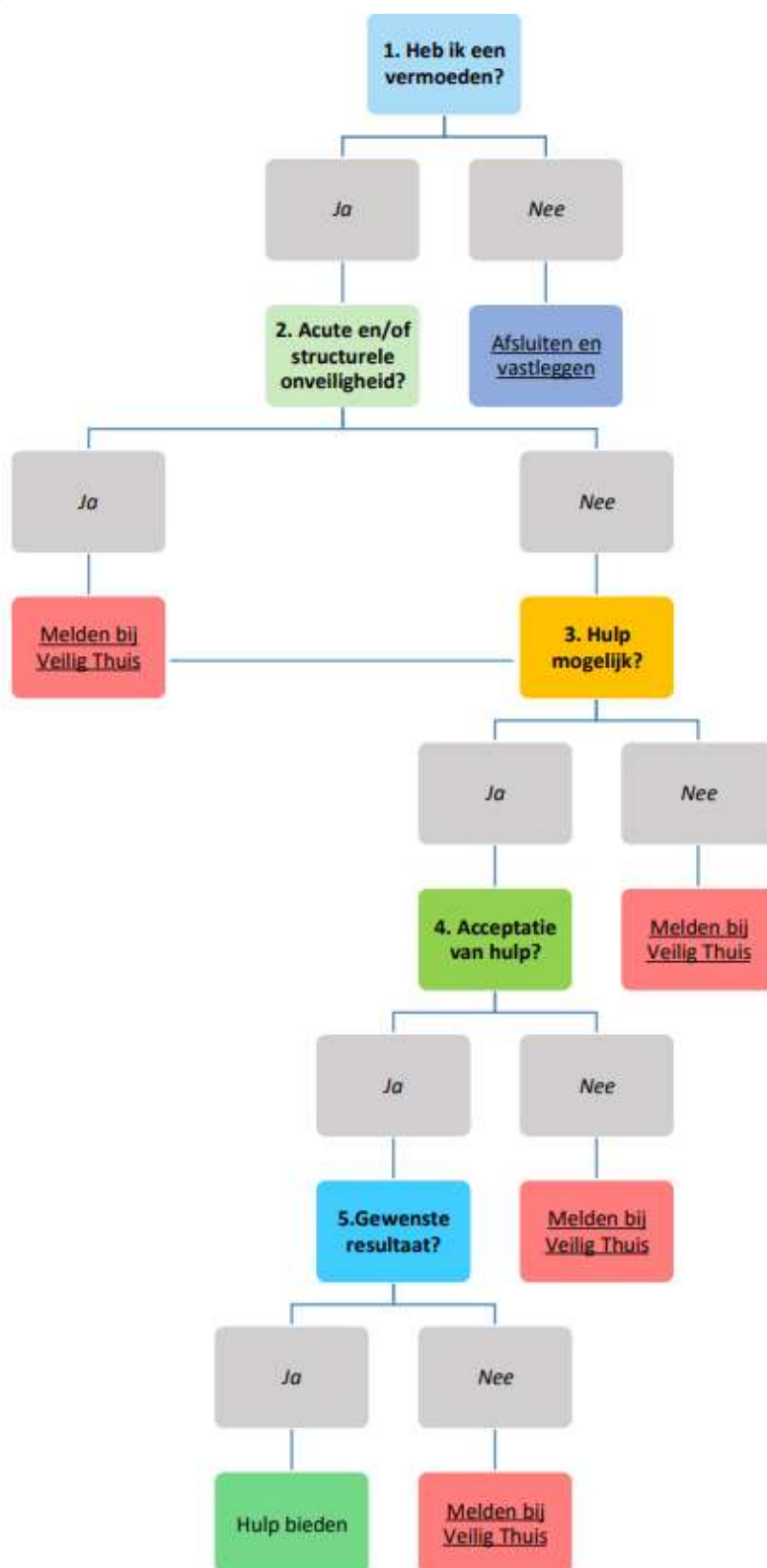
Leidt weging tot de conclusie dat er geen zorgen (meer) zijn, dan kan de Meldcode in stap 4 worden afgesloten.

Indien er een melding moet worden gedaan, moeten de ouders vooraf geïnformeerd worden hierover. Zie hiervoor ‘melding vooraf bespreken’ in stap 5, pagina 18.

Het kan zijn dat je zorgen in gesprek met de betrokkenen zijn verminderd of zijn weggenomen. Bijvoorbeeld omdat ouders aangeven dat zij zelf hulp hebben gezocht vanwege problemen in de opvoeding waar zij tegenaan lopen en het moeilijk vinden hiermee om te gaan. Indien de meldcode dan wordt afgesloten, is het belangrijk goed vinger aan de pols te houden en ondersteuning aan ouders te bieden door er te zijn voor de kinderen én met ouders mee te denken over de problemen in de opvoeding die zij tegenkomen. Hiervoor kunnen ook samenwerkingspartners worden benaderd.

Als de zorgen blijven bestaan dan wordt er overgegaan naar stap 5.

Het afwegingskader in beeld

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis

Als de zorgen blijven bestaan dan beslist de aandachtsfunctionaris (bij acute en/of structurele onveiligheid samen met Veilig Thuis) in stap 5, op basis van het afwegingskader, of melden noodzakelijk is én of het mogelijk is om passende hulp te organiseren.

De afwegingen:

Afweging 1: Is melden noodzakelijk?

Afweging 2: Is zelf passende en toereikende hulp bieden of organiseren mogelijk?

Het is van belang dat *beide* afwegingen *in deze volgorde* worden genomen. Een beroepskracht vraagt zich eerst af of melden noodzakelijk is, aan de hand het afwegingskader. Vervolgens besluit de signalerende beroepskracht of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van zowel deze beroepskracht als de betrokkenen behoort.

Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, zal de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp en aan welke voorwaarden deze moet voldoen, in overleg met Veilig Thuis worden beantwoord.

De aandachtsfunctionaris neemt bij een melding samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door. De aandachtsfunctionaris beslist in samenspraak met Veilig Thuis of passende en toereikende hulp bieden of organiseren (ook) tot de mogelijkheden van het kindcentrum behoort. Wanneer dit het geval is, is de aandachtsfunctionaris verantwoordelijk voor het inzetten, coördineren en toezicht houden op de ingezette hulp. Wanneer de ingezette hulp onvoldoende blijkt, zal de aandachtsfunctionaris dit melden bij Veilig Thuis.

Het advies van Veilig Thuis, de genomen besluiten, wat er met de betrokkenen (en evt. het kind) is besproken, de eventuele ingezette hulp en voortgang daarvan worden door de aandachtsfunctionaris gedocumenteerd in het dossier.

Melding vooraf bespreken

Voordat de AF de melding bij Veilig Thuis doet, moet de melding worden besproken met de ouders. Meestal zal de beroepskracht hier bij zijn.

Van contacten met de ouders over de melding kan worden afgezien:

- Als de veiligheid van het kind, één van de ouders, die van de beroepskracht zelf, en/of die van een ander in het geding is; of
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouders daardoor het contact met het kindcentrum/ met Blosse zal verbreken.

De AF bereidt het gesprek over de melding voor in overleg met Veilig Thuis. De AF kan tevens overleggen met een andere AF en/of College van Bestuur.

- Leg uit waarom Blossse van plan is deze melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
- Blijf in het gesprek bij de feiten en constatering en voorkom interpretaties of waardeoordelen.
- Geef aan dat er een registratie bij Veilig Thuis zal plaatsvinden.
- Vraag de ouders uitdrukkelijk om een reactie;
- In geval van bezwaren van de ouders, overleg op welke wijze er tegemoet kan worden gekomen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast;
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind, de ouders en/of mogelijke gezinsleden te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Dit gebeurt in overleg met Veilig thuis. Betrek in alle afwegingen de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om het kind, de ouders en/of mogelijke gezinsleden door het doen van een melding daartegen te beschermen;
- Doe een melding indien naar het oordeel van Blossse de bescherming van de ouder of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Indien na enige tijd onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met het Veilig thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien er onvoldoende verbetering of verslechtering te zien is.

Wanneer is hulpverlening (ook) mogelijk?

Nadat is besloten of een melding noodzakelijk is zal ook worden besloten, bij voorkeur door de aandachtsfunctionaris, of de beroepskracht hulp kan bieden/organiseren. Daarvoor gelden de volgende vereisten:

Vereisten voor het organiseren of bieden van goede hulp bij geweld:

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid.
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen).
- Alle betrokken beroepskrachten hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid. Er wordt gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van geweld.
- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n).

- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en plan met doelen en evaluatiemomenten van de beroepskrachten. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin of huishouden, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld.
- Indien meerdere beroepskrachten betrokken zijn, zijn er afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid (en multidisciplinaire) hulpverlening.

Hulp bieden/organiseren is onvoldoende mogelijk indien de beroepskracht binnen de (samenwerkings)mogelijkheden van de organisatie:

- Onvoldoende zicht heeft op (on)veiligheid in het heden
- Onvoldoende zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen)
- Onvoldoende mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden met veiligheid als resultaat
- Constateert dat onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

NB. Beroepskrachten in opvang en onderwijs hebben geen hulpverlenende rol. Zij kunnen echter wel hulp organiseren rondom een gezin. Hiervoor kan een beroep gedaan worden op samenwerkingspartners. Beroepskrachten kunnen ouders daarnaast ondersteunen door bijvoorbeeld extra opvang te bieden aan de kinderen en uiteraard kunnen zij aan kinderen een veilige omgeving bieden. Opvang en onderwijs kan van grote toegevoegde waarde zijn aangezien zij goed vinger aan de pols kunnen houden. Zij zien kinderen en ouders immers zeer regelmatig. Onderlinge samenwerking en afstemming binnen onze kindcentra is hierbij erg belangrijk.

4. Wettelijke verplichtingen

4.1 Beroepsgeheim en wettelijk meldrecht

Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele cliënten (jeugd)hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Dit geldt ook voor beroepskrachten in de kinderopvang en onderwijs. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over kinderen en ouders aan derden te verstrekken, tenzij daarvoor toestemming bestaat. Voor de kinderopvang en onderwijs geldt dat hiervoor dus toestemming van ouders noodzakelijk is. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken. Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie is van wezenlijk

belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Wettelijk meldrecht

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van (de ouders van) hun cliënt, vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om, zonder toestemming van de cliënt, op verzoek van Veilig Thuis informatie over betrokkene te verstrekken. De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

4.2 Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

Meldnorm 1: In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.

Meldnorm 2: In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm 3: Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

4.3 Verantwoording

Evaluatie van de meldcode

In de trimesterrapportages wordt het aantal keren dat de meldcode is gehanteerd benoemd. De indirecte aandachtsfunctionaris zorgt voor een kort schriftelijk jaarverslag op welke wijze de

implementatie en de werking van de meldcode in het komend jaar kan worden bevorderd en welk aandeel de directie/bestuurder en de aandachtsfunctionaris hierin zullen hebben.

Deskundigheidsbevordering

Blosse biedt regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aan beroepskrachten aan, zodat zij voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de meldcode. Nieuwe medewerkers krijgen binnen 1 jaar een training meldcode aangeboden. De meldcode is minimaal 1x per jaar een vast onderwerp op de werkoverleggen.

4.4 Documentatie en vertrouwelijke informatie

Documentatie

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen worden schriftelijk vastgelegd door de beroepskracht en/of aandachtsfunctionaris. Tevens is het van belang dat er met de gegevens vertrouwelijk wordt omgegaan. Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling worden in het kinddossier opgenomen. Het kinddossier wordt bewaard in een gesloten kast of digitaal achter een wachtwoord.

Externen

Om het kind 'open' (niet anoniem) te bespreken met andere externe deskundigen is schriftelijke toestemming van de ouder vereist (Toestemmingsformulier informatie uitwisselen). Bij het vragen van toestemming is het van belang om ouders te informeren over wat je gaat bespreken. Mondelinge toestemming is tevens rechtsgeldig. Het is dan wel van belang om de toestemming te verwerken in het dossier/notulen van overleggen.

Veilig thuis of gezinsvoogd neemt contact op

Veilig thuis of een gezinsvoogd kan contact opnemen met Blosse als zij onderzoek doen naar kindermishandeling of huiselijk geweld. Veilig thuis/gezinsvoogd mag te alle tijde informatie opvragen. Wij hebben informatieplicht naar een gezinsvoogd, Veilig Thuis heeft een informatierecht.

Let op: bij een gezinsvoogd moet het kind onder toezicht stelling staan (OTS). Dit vraag je aan de gezinsvoogd en noteer in je eigen aantekeningen. Als Veilig thuis/gezinsvoogd belt vragen wij hun telefoonnummer en bellen wij terug om zekerheid te hebben over het feit dat het Veilig thuis/ gezinsvoogd belt. Als een beroepskracht de telefoon aanneemt overlegt zij eerst met een leidinggevende. In de eerste instantie zullen wij Veilig thuis/gezinsvoogd vragen om de vragen op de mail te zetten zodat de leidinggevende kan antwoorden. Indien dit niet mogelijk is, bijvoorbeeld wegens spoed, wordt er telefonisch antwoord gegeven op de vragen.

4.5 Evaluatie meldcode

Eenmaal per jaar wordt de meldcode geëvalueerd.

Er wordt in kaart gebracht hoe vaak vermoedens van kindermishandeling binnen Blosse voorkomt/hoe vaak de meldcode wordt toegepast en op welke wijze daarmee wordt omgegaan. Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.

4.6 Verwijsindex risicojongeren

Binnen Blosse werken we niet met de verwijsindex.

4.7 Kindcheck

De Kindcheck geldt voor alle professionals die onder de Wet verplichte Meldcode vallen, dus ook voor Blosse, hoewel het bij Blosse minder van toepassing is omdat wij wel rechtstreeks met kinderen werken.

De Kindcheck is gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen. De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een professional meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten of een suïcidepoging.

NB:

Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck. De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

5. Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Naast dit hoofdstuk kan voor verdere informatie de “Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling” (VWS, 2018) geraadpleegd worden.

In dit hoofdstuk wordt er gesproken over kind en ouder.

5.1 . Informatie over het proces

De AF voert het gesprek met het kind. De AF zal onderstaande informatie verstrekken zodat het kind goed geïnformeerd een mening kan vormen. Het is van belang om dit feitelijk en objectief zonder oordeel te doen:

- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wanneer dit gebeurt.
- Wat de zorgen zijn.
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat, reden en wanneer.
- Wanneer het kind terugkoppeling krijgt van wie en waarover.
- Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven.
- Recht op klacht of verzet.

5.2. Informatie over veilig opgroeien

De AF voert het gesprek met het kind. De AF zal onderstaande informatie verstrekken zodat het kind goed geïnformeerd een mening kan vormen: Uitleg over hun recht om veilig op te groeien en over wat normaal is in de omgang tussen ouders en kinderen. Dat conflicten op een andere manier beëindigd kunnen worden dan met psychisch en/of fysiek geweld.

Het is van belang dat kinderen te horen krijgen dat wat zij meemaken, reden kan zijn voor een interventie, en dat die interventie in de meeste gevallen niet (direct) betekent dat een kind of ouder uit huis geplaatst wordt.

Ontschuldigen van het kind.

Als kinderen horen dat zij het recht hebben op te groeien zonder geweld kan dat kinderen helpen om het in het juiste perspectief te plaatsen en hen te ontschuldigen. Het is daarbij belangrijk kinderen te vertellen dat kinderen liefde, respect en bescherming van hun ouders/verzorgers nodig hebben om gezond op te kunnen groeien en dat het niet goed is voor kinderen als zij vaak bang zijn of zich zorgen maken over hun eigen of iemand anders veiligheid. Als mishandelde kinderen over de informatie beschikken dat wat zij meemaken niet mag, kan dat tegenwicht

bieden aan de van huis uit meegekregen informatie dat dit normaal is. Deze informatie kan nieuw of verrassend zijn, of in ieder geval anders dan zij tot dan toe dachten. Om te voorkomen dat kinderen in verwarring achterblijven, is het belangrijk deze informatie goed in te kaderen en er follow-up aan te geven: kom erop terug, zorg dat het in vervolgacties terugkomt en informeer bijvoorbeeld Veilig Thuis welke informatie het kind hierover gekregen heeft en hoe het kind hierop reageerde.

5.3 Recht op eigen mening

De AF informeert het kind over het recht om betrokken te worden, het recht op een eigen mening te geven en de mogelijkheden daarvan. Het is belangrijk open en eerlijk te vertellen op welke momenten en waarover kinderen hun mening kunnen geven en op welke manier die meegewogen wordt. Enerzijds om een eventuele teleurstelling te voorkomen: als kinderen immers denken dat zij mogen beslissen, kan het tegenvallen als professionals zich genoodzaakt zien andere keuzes te maken. Anderzijds om te voorkomen dat kinderen het als een te zware last ervaren: de verantwoordelijkheid voor de te nemen besluiten liggen niet bij hen, maar bij professionals.

Als kinderen in het begin van het traject om welke reden dan ook besluiten niet te willen participeren, betekent dat niet dat zij dat op latere momenten ook niet willen. In de verschillende fasen van handelen bij vermoedens van kindermishandeling is het van belang dat professionals kinderen op de hoogte blijven houden van de verschillende beslissingen die genomen moeten worden, hen telkens de mogelijkheid bieden hun mening te geven en helpen een keuze te maken of en hoe zij willen participeren. Wanneer zij in een eerdere fase niet wilden participeren, kunnen zij hier later in het proces wellicht wel aan toe zijn.

5.4 Vragen en luisteren naar de visie van het kind

De AF informeert en luistert naar de visie van het kind. Het is van belang dat de visie van kinderen gedurende het hele traject over alle beslissingen die hen raken wordt gehoord en meegewogen. Naast de oplossingen die kinderen zelf zien, zullen professionals ook zelf oplossingen aandragen om de veiligheid te herstellen. Dat is belangrijk voor kinderen, maar kan ook professionals waardevolle input geven. Denk hierbij aan:

- De mening van het kind over bestaande zorgen.
- De door het kind geopperde oplossingen.
- De mening over voorgestelde beslissingen.
- Uitleg/overleg over de manier en momenten waarop het kind kan participeren.

5.5 De mening van het kind in de besluitvorming

Kinderen moeten niet alleen de mogelijkheid krijgen hun visie te geven, er moet ook iets gedaan worden met wat zij vertellen. Hoe zwaar en op welke manier hun mening precies meeweegt in

het uiteindelijke besluit hangt van verschillende factoren af. Het is belangrijk aan kinderen uit te leggen dat professionals niet kunnen beloven dat een besluit ook hetgeen is wat een kind wil, bijvoorbeeld omdat daarmee de veiligheid van het kind onvoldoende gewaarborgd lijkt te zijn of omdat een oplossing niet haalbaar is.

Wat professionals wel kunnen beloven is dat zij in samenspraak met een kind een besluit nemen. Door niet alleen zelf oplossingen aan te dragen en de mening van kinderen daarop te vragen, maar ook nieuwsgierig te zijn naar de oplossingen die kinderen zelf zien en daarover te praten, ontstaat een gezamenlijke gedragen beslissing. En bovendien kan juist de mening en visie van hun kinderen ervoor zorgen dat ouders inzien dat er zorgen zijn en dat er iets moet veranderen. De effecten en de motivatie voor verandering is voor ouders vaak vele malen groter als ze van hun eigen kind horen dat die zich zorgen maakt dan dat een professional zegt dat het niet goed gaat thuis. Als professionals anders moeten beslissen dan kinderen wensen, is het belangrijk dat kinderen uitleg krijgen over de redenen daarvoor.

5.6 Route bij disclosure

In het geval van disclosure zal de AF de route bespreken met het kind. Hierbij kunnen de punten 1 t/m 6 ter ondersteuning worden gebruikt. Als kinderen onthullen dat ze thuis in de knel zitten, dan hebben zij een belangrijke drempel overwonnen. Het kan ook betekenen dat zij een acute crisis ervaren. Een gepaste reactie, dat wil zeggen het kind geloven en steunen, is niet alleen cruciaal om te voorkomen dat kinderen terug kruipen in hun schulp en er weer het zwijgen toe doen, maar ook uit een oogpunt van gezondheid.

Het is van belang dat de AF duidelijk is over wat zij vanuit hun rol en verantwoordelijkheden kunnen betekenen voor een kind. Een belofte om het geheim te houden kan je bijvoorbeeld niet toezeggen. De AF zal in ieder geval bespreken dat er direct contact met Veilig Thuis komt en dat ze daarna samen vervolgstappen bepalen.

5.7 Steun

Na een overdracht en/of melding houdt de AF contact met Veilig Thuis en eventuele (andere) hulpverlening. Er wordt daarnaast steun geboden aan het kind. Om kinderen te helpen omgaan met gevoelens van stress, is het belangrijk dat professionals hun handelen richten op de volgende drie pijlers:

- Bieden van veiligheid: door voorspelbaar te zijn, structuur te bieden en duidelijkheid te geven, bieden professionals een omgeving (fysieke veiligheid) en sfeer (psychische veiligheid) waarin kinderen zich kunnen ontspannen
- Stimuleren van relaties: omvat zowel een positieve relatie met volwassenen als met leeftijdsgenoten, zodat een kind anderen (weer) leert vertrouwen, zich gezien voelt en zich onderdeel kan voelen van een groep

- Hanteren van emoties en gedrag: door kinderen te leren hun emoties en gedrag beter te begrijpen, impulsen te beheersen en zich op een gepastere manier te uiten.

5.8. Tips voor gesprek

Naast dit hoofdstuk kan ook de “Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling” (VWS, 2018) geraadpleegd worden. Deze is te vinden op het Blosseveld. Daarnaast kan er contact gezocht worden met Veilig Thuis voor tips en adviezen.

6. Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld.

6.1 Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.

	• Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
--	---

6.2 Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.

	• Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.
--	--

6.3 Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

7. Kinddossier

Bij dossiervorming zijn onderstaande zaken van belang:

- Documentatie wordt bewaard in een gesloten kast (met slot) of digitaal (op de server)
- In een kinddossier kunnen de volgende gegevens vastgelegd worden:
 - datum, plaats, situatie en overige aanwezigen;
 - observaties van het kind;
 - signalen die duidelijk maken welke zorgen gezien en gehoord worden;
 - eventuele signalen die een vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag bevestigen of ontkrachten;
 - contacten over de signalen;
 - gespreksvoering met ouder(s)/betrokkenen/intern overleg/overleg externe partijen;
 - gegevens die verstrekt zullen worden, aan wie en wat de reden daarvoor is;
 - stappen die worden gezet;
 - wat er ondernomen is om toestemming te krijgen, indien de ouder geen toestemming geeft voor uitwisselen van gegevens;
 - besluiten die worden genomen;
 - vervolgaantekeningen over het verloop.
- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk: Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

8. Verantwoordelijkheden

Het College van Bestuur:

- zorgt ervoor dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de beroepskrachten te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode
- draagt eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meldcode en het eventueel doen van een melding
- investeert in de opleidingen voor aankomend beroepsbeoefenaren: zorgt voor kennis en vaardigheden inzake het herkennen van en omgaan met een vermoeden van seksueel misbruik, waarbij de ontwikkeling van de seksualiteit van kinderen en het bespreekbaar maken van de eigen normen en waarden aan de orde komt
- investeert in nascholing van zittend personeel (staf/management en beroepskrachten)
- investeert in een open aanspreekcultuur binnen Blosse
- investeert in een goede 'zorgstructuur' binnen Blosse

De indirecte aandachtsfunctionarissen stichtingsbreed:

- functioneren als vraagbaak voor algemene informatie over de meldcode kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag
- hebben van de stappen volgens de meldcode
- stellen taken vast van een ieder (wie doet wat wanneer) en legt deze in de meldcode vast
- voeren de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uit
- voeren de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uit
- leggen samenwerkingsafspraken vast met ketenpartners
- evalueren jaarlijks de meldcode
- bieden regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aan beroepskrachten aan, zodat zij voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de meldcode
- laten de meldcode en bijbehorende routes aansluiten op de werkprocessen binnen de Blosse
- evalueren de werking van de meldcode regelmatig en zet zo nodig acties in gang om de toepassing van de meldcode te optimaliseren
- geven binnen Blosse en onder ouders bekendheid aan het doel en de inhoud van de meldcode
- maken afspraken over de wijze waarop Blosse haar beroepskrachten zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen

- maken afspraken over de wijze waarop Blosse de verantwoordelijkheid opschaaft indien de signalering en verwijzing voor een kind stagneert

De aandachtsfunctionaris per kindcentrum:

- functioneert als vraagbaak voor algemene informatie over de meldcode kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag
- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld
- heeft kennis van de stappen volgens de meldcode
- stelt taken vast van een ieder (wie doet wat wanneer) en legt deze in de meldcode vast
- neemt deel aan het zorgadviesteam (indien dit beschikbaar is)
- voert de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uit
- voert de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uit
- legt samenwerkingsafspraken vast met ketenpartners
- coördineert de uitvoering van de meldcode bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling
- waakt over de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen
- neemt zo nodig contact op met Veilig Thuis voor advies of melding
- evalueert de genomen stappen met betrokkenen
- ziet toe op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin
- ziet toe op dossiervorming en verslaglegging.

De beroepskracht:

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld
- overlegt met de direct leidinggevende en/of aandachtsfunctionaris bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld
- voert afspraken uit die zijn voortgekomen uit het overleg met de direct leidinggevende en/of aandachtsfunctionaris, zoals observeren of een gesprek met de ouder
- bespreekt de resultaten van deze ondernomen stappen met de direct leidinggevende en/of aandachtsfunctionaris.

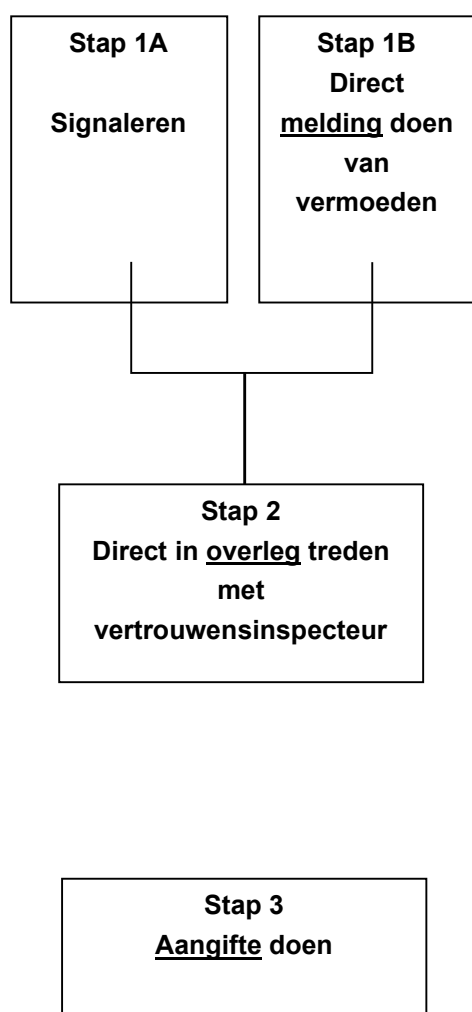
Het CvB, de leidinggevenden, de beroepskrachten en de aandachtsfunctionarissen zijn **niet** verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld
- het verlenen van professionele hulp aan ouder of kind (begeleiding).

Deel B: Meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker (MOA)

De meld-, overleg- en aangifteplicht (MOA) is in 2013 wettelijk vastgelegd in de Wet kinderopvang. Deze maatregel is ingevoerd om de veiligheid van kinderen in de kinderopvang (nog meer) te waarborgen. De moa stelt professionals in de kinderopvang verplicht om te handelen wanneer er signalen zijn over mishandeling of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang door een persoon werkzaam in de kinderopvang. De GGD'en houden, in opdracht van gemeenten, toezicht op deze kwaliteitseisen.

1. Route bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind:

Stap 1A: Signaleren

De beroepskracht

- observeert
- raadpleegt signalenlijst
- registreert (formulier observatie)

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind bij AF.

De beroepskracht:

- is verplicht het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind direct bij de aandacht functionaris (AF) of leidinggevende te melden. De AF informeert het College van Bestuur.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur Het College van Bestuur:

- moet direct contact leggen met een vertrouwensinspecteur (overlegplicht) indien er aanwijzingen zijn dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan jegens een kind;
- krijgt advies van de vertrouwensinspecteur over al dan niet doen van aangifte;
- registreert (formulier observatie).

Stap 3: Aangifte doen

Het College van Bestuur:

- is verplicht bij redelijk vermoeden aangifte te doen bij de politie (aangifteplicht);
- stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- legt een draaiboek aan;

- raadpleegt Veilig thuis en/of GGD;
- regelt ondersteuning/opvang van kind en ouders;
- volgt het ingestelde onderzoek van de politie;
- registreert.

Stap 4
Handelen naar aanleiding
van onderzoek politie

Stap 4: Handelen naar aanleiding van onderzoek van de politie

Het College van Bestuur:

- rehabiliteert;
- geeft waarschuwing af;
- neemt arbeidsrechtelijke maatregelen¹;
- registreert.

Stap 5
Nazorg bieden en
evalueren

Stap 5: Nazorg bieden en evalueren

De directie of leidinggevende:

- biedt nazorg voor ouders en kinderen;
- biedt nazorg beroepskrachten;
- organiseert ouderavonden;
- verwijst door naar externe hulp;
- evalueert de procedures;
- registreert.

2. Extra informatie t.b.v. de stappen 1 t/m 5

Meldplicht

De meldplicht betekent dat een bestuurder wettelijk verplicht is om contact op te nemen met een vertrouwensinspecteur als op welke wijze dan ook over aanwijzingen beschikt wordt dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan en een kind is hiervan het slachtoffer. De meldplicht geldt ook voor werknemers. Werknemers zijn verplicht om bij een reëel vermoeden dat een collega zich schuldig maakt aan een mogelijk geweld- of zedendelict jegens een kind dit meteen te melden bij hun werkgever.

Het is aan het College van Bestuur (= het bevoegd gezag binnen Blosse) om te regelen of het bestuur zelf in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende dat namens hem doet.

Melding door een medewerker over de leidinggevende of aandachtsfunctionaris zelf

Indien de medewerker aanwijzingen heeft dat de aandachtsfunctionaris of leidinggevende zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is dan is de medewerker verplicht om rechtstreeks contact op te nemen met het College van Bestuur. Het College van Bestuur overlegt met de vertrouwensinspecteur en kan aangifte doen bij de politie.

Melding door een ouder over een medewerker of leidinggevende

Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een medewerker of leidinggevende een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. Hiernaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie. De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met een leidinggevende. Er ontstaat bij de leidinggevende een plicht om het College van Bestuur op de hoogte te stellen van dit signaal. Betreft het de leidinggevende dan is het advies om contact op te nemen met het CvB.

Stap 1A: De beroepskracht heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of een ander laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen het kind en een collega werkzaam binnen Blosse.

De signalerende beroepskracht zal eerder ongewenste omgangsvormen van een collega naar een kind signaleren dan direct misbruik constateren.

Niet in alle gevallen waarin beroepskrachten menen dat er niet goed met kinderen wordt omgegaan door een collega, is er sprake van een mogelijk geweld- of zedendelict. Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal onderzocht moeten worden wat er bij het kind wordt gesignaleerd.

De beroepskracht dient altijd direct de leidinggevende of het College van Bestuur op de hoogte te stellen van zijn twijfels en niet zelf een afweging te maken. De AF kan de beroepskracht bijstaan.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de beroepskracht zich met een vermoeden over een collega geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- Raadpleeg de signalenlijsten, deze documenten staan in het kwaliteitshandboek onder de tegel 'meldcode'.
- Documenteer wat is waargenomen
- Leg het signaal **direct** bij leidinggevende/college van bestuur neer

MELDEN

Stap 1B: Wanneer een beroepskracht vermoedt dat een collega binnen Blosse zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de beroepskracht dit direct melden bij de aandachtsfunctionaris en de aandachtsfunctionaris direct bij het College van Bestuur. Deze stap wordt zorgvuldig gedocumenteerd.

In het stappenplan wordt ervan uitgegaan dat een beroepskracht een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een collega doen:

a. Melding door het kind

Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De beroepskracht bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de AF en die meldt dit bij het College van Bestuur. De beroepskracht laat weten discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan het kind. Het CvB treedt direct (onverwijld) in contact met een vertrouwensinspecteur (zie stap 2 van deze route). Naast Veilig Thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is uitgangspunt van dit handelen.

b. Melding door de ouder

Als de melding van de ouders komt, moet deze melding altijd serieus worden genomen. Feiten en constatering zullen bij ouders worden nagevraagd. De beroepskracht (of de AF) geeft de melding direct door aan het CvB. (De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (ook voor opvang.) De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met de leidinggevende van de locatie of het College van Bestuur van Blosse.

c. Melding door derden

Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/personen precies beschikt/beschikken en waarop deze informatie is gebaseerd. De beroepskracht (of de AF) geeft dit door aan het CvB.

Melding over leidinggevende

Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende van de locatie dient de constaterende beroepskracht direct het College van Bestuur in te schakelen.

Melding over CvB

Een bijzondere situatie betreft het geval dat het vermoeden het gedrag van het College van Bestuur zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om intern hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende beroepskracht verplicht om aangifte te doen bij de politie. De beroepskracht (of de AF) kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur kan de beroepskracht begeleiden bij het doen van aangifte.

OVERLEG

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De leidinggevende of het College van Bestuur zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een gewelds- of zedendelict dan heeft het College van Bestuur een aangifteplicht. De kinderen worden dan direct afgeschermd van de betrokken beroepskracht door deze op non-actief te stellen of te schorsen. Het College van Bestuur deelt dit mee aan alle betrokkenen. Zie hiervoor ook de volgende stap in deze route.

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

Aangifteplicht voor College van Bestuur (CvB)

Indien het CvB aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug.

Indien het CvB weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

- Coördinator vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs probeert het CvB te overreden;
- Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs probeert het CvB te overreden;
- Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente;
- De burgemeester zal de (zedes) politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

AANGIFTE

Stap 3: Aangifte doen

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een geweld- of zedendelict, dan heeft het College van Bestuur een aangifteplicht.

Als deze stap wordt gezet, is er vanzelfsprekend nog steeds geen sprake van ‘schuld’ van de beroepskracht over wie het vermoeden is geuit: ‘beschuldigd’ staat niet gelijk aan schuldig.

In geval van een reëel vermoeden neemt het CvB, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

- a. Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief**

In geval van een reëel vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf, wordt de betreffende betrokken beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief gesteld.

Bovenstaand geldt ook voor een vrijwilliger.

b. Logboek aanleggen

Het College van Bestuur (CvB), of degene die in opdracht van het CvB met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een logboek aan.

Een logboek bestaat uit een registratie van een aantal actiepunten:

- omschrijving incident;
- omschrijving van de maatregelen richting betrokken beroepskracht (non-actiefstelling)
- contact met politie;
- consultatie van deskundigen;
- de 'andere' ouders informeren;
- activiteiten met kinderen;
- omgaan met de pers;
- nieuwe meldingen;
- afronding;
- nazorg;
- opheffen crisissituatie.

c. Raadplegen Veilig thuis en/of GGD

Het Veilig thuis kan Blosse adviseren en ondersteuning bieden. Ook de GGD kan worden geraadpleegd.

d. Het regelen van opvang voor kind(eren) en ouders

Voor de ondersteuning voor het kind en de ouders kan een beroep worden gedaan op een instelling als de GGD of Veilig thuis. (Het calamiteitenteam van de) GGD is gespecialiseerd in het begeleiden van organisaties bij calamiteiten. In overleg met ouders en GGD en/of Veilig thuis, wordt gezien of de opvang in Blosse kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden.

Blosse informeert ouders over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.

De leidinggevende of CvB houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders van belang zijn.

De ouders van de overige kinderen moeten geïnformeerd worden. Er kan gekozen worden om kinderen elders onder te brengen. Veilig thuis kan worden ingeschakeld voor advies hoe bijvoorbeeld te handelen met de eigen kinderen van de beroepskracht.

Na het doen van aangifte stelt de politie in de regel een onderzoek in. De politie voert gesprekken met alle betrokkenen. Het initiatief voor het instellen van een onderzoek ligt bij de politie. Het CvB dient het onderzoek van de politie te volgen en zelf geen stappen te ondernemen die indruisen tegen de bewijslast van de politie.

Stap 4: handelen naar aanleiding van het onderzoek van de politie

Het onderzoek van de politie kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft het CvB of leidinggevende verschillende mogelijkheden om te handelen.

Rehabilitatie beroepskracht

De politie kan op grond van het verrichte onderzoek constateren dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat sprake is van een geweld- of zedendelict. De betrokken beroepskracht, die voor de duur van het onderzoek geschorst of op non-actief was gesteld, wordt door het CvB van de organisatie in zijn functie in ere hersteld. In een dergelijke situatie moeten het belang van de beroepskracht en het algemeen belang worden afgewogen en zou het bijvoorbeeld wenselijk kunnen zijn de betreffende beroepskracht binnen Blossse over te plaatsen.

Indien na het onderzoek van de politie blijkt dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan het CvB de betrokken beroepskracht een rehabilitatietraject aanbieden. Het CvB kan dan tevens maatregelen nemen tegen degene, die valselyk een beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden, tot schorsing of tot verwijdering.

Waarschuwing afgeven

Het CvB kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, met de mededeling dat herhaling van het ongewenste gedrag arbeidsrechtelijke gevolgen heeft. Die waarschuwing kan dan worden opgenomen in het personeelsdossier.

Arbeidsrechtelijke maatregelen

Wanneer het CvB constateert dat op grond van het verrichte onderzoek van de politie aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, neemt het CvB maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden op grond van art. 677 en art. 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).

Alle beslissingen worden zorgvuldig afgewogen en zorgvuldig geregistreerd het CvB, of degene die in opdracht van het CvB met deze taak belast is.

Stap 5 Nazorg bieden en evalueren

Het is belangrijk dat Blossse nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen.

Nazorg

Nazorg aan betrokken ouders en hun kinderen kan geboden worden door middel van ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of specifieke doorverwijzing. Blosse kan zich hier in laten adviseren door de GGD. Voor de kinderen kan als dit nodig is (of als de ouders van de kinderen dit nodig achten) extra hulp worden ingezet.

Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige beroepskrachten naar aanleiding van bovenstaand traject. Wanneer er getuigen zijn onder de beroepskrachten kan met hen apart worden besproken wat nodig is om het gebeurde te verwerken. Bij hen kunnen gevoelens van onmacht, verdriet, schaamte en schuldgevoel een rol spelen. Andere beroepskrachten kunnen ook kampen met deze gevoelens. Hier kan aandacht aan worden besteed in de teamoverleggen en daar waar nodig ook individueel.

Als binnen Blosse een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hier van op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er wordt omgegaan met de pers.

Evalueren

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren. Dit is de verantwoordelijkheid van het CvB.

- Het CvB, of degene die in opdracht van het CvB met deze taak belast is, evalueert met medewerkers dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door Het CvB, of degene die in opdracht van het CvB met deze taak belast is op een centraal punt bewaard.
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

Deel C: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen

Inleiding

Seksualiteit is een wezenlijk onderdeel van de ontwikkeling van jeugdigen naar volwassenheid. Binnen opvang en onderwijs verdienen thema's als intimiteit en seksualiteit professionele aandacht. Door op een goede manier aandacht te besteden aan het onderwerp seksualiteit kan Blossé niet alleen bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van kinderen, maar ook bijdragen aan het voorkómen van grensoverschrijdende seksuele incidenten.

Dit onderdeel van het protocol richt zich voornamelijk op de vereiste actie indien er zich seksueel gedrag voordoet wat niet past bij een gezonde ontwikkeling van het betreffende kind of van eventueel betrokken kinderen.

Stap 1 In kaart brengen van signalen	Stap 1: In kaart brengen van signalen De beroepskracht: • observeert; • raadpleegt signalenlijst; • bespreekt signalen met collega's en de leidinggevende; • registreert.
Stap 2 Melden van het gedrag	Stap 2: Melden van het gedrag bij leidinggevende De beroepskracht: • meldt het gedrag bij leidinggevende; • brengt de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte.
Stap 3 Beoordelen ernst van het gedrag	Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag De aandachtsfunctionaris: • raadpleegt het VEILIG THUIS en/of GGD; • gaat in gesprek met ouders van zowel het kind dat gedrag vertoont als met de ouders van de kinderen die met het gedrag geconfronteerd worden over het gedrag; • taxeert de ernst van het gedrag: • licht seksueel grensoverschrijdend gedrag: bespreken in het team, inschakelen externe hulp niet nodig; • matig seksueel grensoverschrijdend gedrag: waarschuwing, inschakelen hulp; • ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag: direct ingrijpen vereist, maatregelen conform stap 4; • registreert in het kinddossier.
Stap 4 Maatregelen nemen	Stap 4: Maatregelen nemen Het College van Bestuur: • stelt een intern onderzoek in; • schakelt experts in zoals GGD en VEILIG THUIS; • organiseert zorg voor kinderen en ouders; • gaat in gesprek met ouders van kind dat gedrag vertoont én met de ouders van kinderen die geconfronteerd werden met het gedrag over de te nemen maatregelen.
Stap 5 Handelen	Stap 5: Handelen Het College van Bestuur: • beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang/het onderwijs van het kind dat het gedrag heeft vertoond.
Stap 6 Nazorg bieden en evalueren	Stap 6: Nazorg bieden en evalueren Het College van Bestuur: • biedt nazorg voor ouders, kinderen en beroepskrachten; • organiseert ouderavonden; • verwijst door naar externe hulp; • evalueert de procedures en registreert.

Extra informatie t.b.v. de stappen 1 t/m 6

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hier mee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed geïnterpreteerd worden. Soms zal iets vrij duidelijk zijn aan te merken als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om minder duidelijke signalen die niet direct te duiden zijn.

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De beroepskrachten kunnen met elkaar onderzoeken wat zij bij de kinderen merken. Door met collega's te overleggen en van gedachten te wisselen, kan een signaal beter worden beoordeeld. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- Raadpleeg de signalenlijst (deze staat in het Kwaliteitshandboek onder de tegel 'meldcode').
- Bespreek de signalen met collega's, aandachtsfunctionaris, leidinggevende of gedragswetenschapper.
- Vraag een gesprek aan met de leidinggevende.

Leg de mogelijke signalen vast in het kinddossier. Als de beroepskracht vervolgens twijfelt of concludeert dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan is het belangrijk dit te melden bij de aandachtsfunctionaris conform stap 2.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer de beroepskracht signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de aandachtsfunctionaris.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee zijn geconfronteerd moeten op de hoogte worden gebracht.

Het is belangrijk dat Blossse alles goed registreert in een kinddossier. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Privacywetgeving dient hierbij in acht te worden genomen.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De aandachtsfunctionaris is in overleg met de leidinggevendenden verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de beroepskracht die het gedrag heeft gemeld, gehoord worden en eventueel collega's. Ook Veilig thuis, Sociaal plein, ZAT of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt de ernst van het gedrag bepaald.

Wanneer wordt geconstateerd dat er geen sprake is van leeftijdsadequaat gezond gedrag, wordt gecategoriseerd hoe ernstig het gedrag is. Bij alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag dienen de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als het kind dat met het gedrag is geconfronteerd, te worden geïnformeerd. Daarnaast dient bij alle vormen gekeken te

worden of het seksueel overschrijdende gedrag een signaal is van onderliggende problematiek. Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van:

- licht seksueel grensoverschrijdend gedrag;
 - matig seksueel grensoverschrijdend gedrag;
 - ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- *Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag* kan worden gezien als een noodzakelijke stap om normen en waarden te leren kennen en zal bij veel kinderen op bepaalde momenten in de ontwikkeling voorkomen. Het is nodig dat de beroepskracht dit gedrag begrenst, hierop reageert en bespreekt met ouders.
 - *Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag* is ontoelaatbaar; het is belangrijk om een duidelijk verbod in te stellen. Aan het kind moet uitgelegd worden dat dit gedrag niet mag en er moet worden uitgelegd waarom dit niet mag. De betrokken kinderen kunnen in de groep geobserveerd worden. Belangrijk is dat er met de kinderen gecommuniceerd blijft worden en dat ouders actief betrokken worden. De leidinggevende overlegt met het Veilig thuis of een gedragswetenschapper of externe hulpverlening of advies noodzakelijk is.
 - *Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag* vereist dat er direct wordt ingegrepen. Er moeten maatregelen genomen worden die kunnen garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. De directie dient ingelicht te worden om verdere stappen te kunnen ondernemen, ook omdat de directie eindverantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie. Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag dient stap 4 te worden ingezet.
 - Ook voor deze stap geldt, dat alle signalen en stappen goed vastgelegd worden in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

Het College van Bestuur bepaalt welke maatregelen genomen moeten worden wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- a. Het instellen van een intern onderzoek. Het is belangrijk nauw samen te werken met expertorganisaties zoals Veilig Thuis, het zorgadviesteam en de GGD. Bij ernstige zaken is het aan te bevelen een onderzoeksteam te vormen waar vertegenwoordigers van Blosse en externe deskundigen deel van kunnen uitmaken. Dit onderzoeksteam kan het incident onderzoeken en de directie advies geven hoe te handelen. Het aanleggen van een draaiboek kan structuur bieden bij de uitvoer van het onderzoek.
- b. Het regelen van ondersteuning van het kind en ouders.
- c. Aanbieden van excuses voor falend toezicht/onveilige situatie vanuit Blosse. Hierbij wordt tevens aangegeven dat onderzocht wordt hoe verbeteringen binnen Blosse kunnen worden doorgevoerd om mogelijke herhaling te voorkomen.
- d. Aanbieden van opvang en professionele hulp voor alle kinderen en hun ouders die op welke wijze dan ook betrokken zijn geweest bij het grensoverschrijdende seksuele gedrag. Emotionele begeleiding van de direct betrokken ouders is noodzakelijk.

- e. Indien een kind seksueel grensoverschrijdende handelingen heeft uitgevoerd bij een ander kind dan is het belangrijk gesprekken te voeren met beide partijen ouders en gezamenlijk te komen tot oplossingen. Creëer van beide partijen ouders 'bezorgde ouders' en zoek naar een gezamenlijk belang. Blosse vertegenwoordigt de belangen van alle kinderen. Dat kan betekenen dat Blosse beslissingen neemt die één van beide partijen niet zint. Blosse kan tegen het volgende dilemma oplopen: gaat een kind van de kinderopvang af of niet? En is dat op basis van een besluit van Blosse of van de ouders (opzeggen plaatsingsovereenkomst)? Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren.
- f. Afscherming van het kind dat het grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

De leidinggevenden of het CvB draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende dossier.

Stap 5: Beslissen en handelen

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) interne onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de leidinggevende of het College van Bestuur (CvB) verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

- a. Het kind blijft op de groep;
 - b. Het kind gaat naar een andere groep, andere locatie of andere organisatie;
 - c. Het inzetten van hulp;
 - d. Melding bij Veilig Thuis
-
- a. *Het kind blijft op de groep*
Wanneer de leidinggevende of het CvB constateert dat op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat het gedrag zich zal herhalen of dat de aanwezigheid van het kind bedreigend is voor andere kinderen kan, in overleg met betrokken ouders, besloten worden het kind binnen de betreffende groep van Blosse te laten.
 - b. *Het kind gaat naar een andere groep of kinderopvangorganisatie*
De leidinggevende of het CvB kan besluiten dat het in het belang is van het kind en/of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd zijn, dat het kind naar een andere groep binnen Blosse, naar een andere locatie of naar een geheel andere kinderopvangorganisatie gaat. De leidinggevende of het CvB kan hierin de ouders adviseren en eventueel contact opnemen met een andere kinderopvangorganisatie. Ook kunnen ouders zelf de conclusie trekken dat hun kind naar een andere locatie of kinderopvangorganisatie gaat.
 - c. *Het inzetten van hulp*
Met advies van het Veilig Thuis en in overleg met de ouders kan hulpverlening voor het kind worden ingezet.
 - d. *Melding bij Veilig Thuis*
De directie doet een melding bij Veilig Thuis. Het gedrag van het kind kan namelijk ook op andere problematiek wijzen.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

Aanbevolen wordt het personeel persoonlijk te informeren. Daarnaast kunnen alle betrokkenen zo spoedig mogelijk over het seksueel overschrijdende gedrag op de hoogte worden gebracht middels een brief of een gezamenlijke (ouder)bijeenkomst. De directeur is verantwoordelijk voor de nazorg en de evaluatie.

Er kan informatie worden gegeven over de concrete maatregelen die getroffen zijn ten aanzien van het kind of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd werden. Ook kan aangegeven worden welke concrete maatregelen er ten aanzien van het kind dat het gedrag vertoonde genomen zijn en het verdere verloop van het onderzoek.

Als bij Blossse een incident plaatsvindt, is er een kans dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe hiermee zal worden omgegaan (zie bijlage 6 van de handleiding).

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren.

- De leidinggevende evalueert met beroepskrachten en eventueel andere betrokkenen wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.

Bijlage 1. In gesprek met ouders en kinderen

Deze bijlage hoort bij deel A, B en C van dit protocol.

Openheid is een belangrijke grondhouding in het contact met de ouders. Zoek daarom in de drie routes zo snel mogelijk contact met de betreffende ouders om de signalen te bespreken. Soms zal, als sprake is van een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, door het gesprek met de ouders het vermoeden worden weggenomen. In dat geval zijn de volgende stappen in de route niet nodig. Het is belangrijk hiervan wel een verslag te maken voor in het kinddossier. Worden de zorgen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet. Heeft een beroepskracht behoefte aan ondersteuning bij een gesprek, dan kan hij daarover ook advies vragen aan een collega, de leidinggevende of aan de aandachtsfunctionaris. Ook kan er advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

Gesprek met kinderen

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de beroepskracht het gesprek met het kind aangaat, tenzij dat niet mogelijk is omdat het kind te jong is of het te belastend is. De beroepskracht beoordeelt in overleg met de leidinggevende of een gesprek zinvol en mogelijk is. Al dan niet in overleg met de aandachtsfunctionaris. Ook hierin kan Veilig Thuis om advies worden gevraagd.

In bepaalde situaties kan het van belang zijn om een kind even alleen te spreken over de signalen, zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd. In verband met de veiligheid van het kind, van de beroepskracht, of die van anderen, kan worden besloten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd. De leidinggevende dient op de hoogte te zijn dat een dergelijk gesprek plaatsvindt. Dit kan schriftelijk worden vastgelegd in het kinddossier.

Tips voor het gesprek:

- bepaal van tevoren het doel van het gesprek
- voer het gesprek met een open houding
- sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld spel, een tekening of knutselen
- ga op dezelfde ooghoogte zitten als het kind en kies een rustig moment uit
- steun het kind en stel het op zijn gemak
- gebruik korte zinnen
- vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind
- begin met open vragen (Wat is er/is er iets gebeurd? Wanneer is dat gebeurd? Hoe komt dat?) en wissel deze af met gesloten vragen (Ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen? Vond je dat leuk of niet leuk?)
- vraag niet verder wanneer het kind niets wil of kan vertellen
- houd het tempo van het kind aan, niet alles hoeft in één gesprek
- laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt

- Val de ouders (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, in verband met loyaliteitsgevoelens
- geef aan dat je niet geheim kunt houden wat het kind vertelt. Leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het beste kunt helpen. Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die je neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen
- vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen van het kind
- stel geen “waarom”-vragen
- stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

Kindermishandeling aanpakken is een zaak van volwassenen

Het doel van een gesprek met een kind is het ondersteunen en het laten uiten van gevoelens en gedachten van het kind. Het doel van een gesprek is niet om via het kind de situatie te onderzoeken. Het kind is het slachtoffer en kan hierdoor in een onveilige situatie terecht komen of gaan worstelen met loyaliteit ten opzichte van de ouder. Het is belangrijk dat de beroepskracht zich bewust is van de sterke loyaliteitsgevoelens van een kind ten opzichte van zijn/haar ouders. De beroepskracht moet in het gesprek met het kind nooit de ouders afvallen, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. Het kind zal over het algemeen geen vertrouwen meer hebben in iemand die zijn ouders veroordeelt. Wel kan het gevoel van het kind worden verwoord of bevestigd.

Wees bij een vermoeden van seksueel misbruik terughoudend in het gesprek met het kind in verband met mogelijke toekomstige bewijslast. Wees met name voorzichtig met het stellen van gesloten vragen. Hierdoor kan het namelijk gebeuren dat het kind woorden in de mond gelegd wordt. Het gesprek heeft niet tot doel het bewijs van seksueel misbruik te leveren. Laat dat over aan een deskundige op het gebied van letselduiding en vraag advies bij Veilig Thuis.

Indien er vermoedens zijn van een mogelijk geweld- of zedendelict door een collega is het belangrijk dat een bevoegde deskundige het kind hoort. De kinderopvangorganisatie dient conform de stappen uit route 2 ‘Route bij signalen mogelijk geweld- of zedendelict door een collega’ te handelen.

Beloof nooit geheimhouding

Het is belangrijk nooit op voorhand geheimhouding aan een kind te beloven. Veel kinderen willen in eerste instantie alleen iets vertellen als wordt beloofd om het tegen niemand anders te zeggen. Als deze belofte wordt gegeven, komt de beroepskracht voor een groot dilemma te staan als het kind vertelt dat het mishandeld wordt: hij moet dan of het vertrouwen van het kind schaden of medeplichtig worden aan het in stand houden van een schadelijke situatie. De beroepskracht die een kind geheimhouding belooft uit angst dat het kind anders blijft zwijgen, moet zich bewust zijn van de consequenties van deze belofte. Als een beroepskracht geen geheimhouding wil toezeggen kan hij/zij het kind wel beloven dat hij/zij geen stappen zal ondernemen zonder dit van tevoren aan het kind te vertellen.

Gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s)

Normaal gesproken zal een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. De ouders behoren te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

In het gesprek met de ouder gaat het er om dat de beroepskracht of de aandachtsfunctionaris:

- het doel van het gesprek uitlegt
- de signalen, dit wil zeggen de feiten die hij/zij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij/zij heeft gedaan, bespreekt
- de ouder uitnodigt om daarop te reageren
- de reactie van de ouder interpreteert en dit checkt bij de ouder.

Voorkomen moet worden dat de beroepskracht of aandachtsfunctionaris eigen meningen of interpretaties van feiten ter sprake brengt.

Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als de beroepskracht redenen heeft om aan te nemen dat hij/zij het kind dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het kind bij de kinderopvangorganisatie weg zullen halen of niet meer zullen brengen of dat het geweld zal escaleren. Overleg dit altijd met de aandachtsfunctionaris en leidinggevende. Het is belangrijk ook dit vast te leggen in het kinddossier.

Bijlage 2. Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen

Deze bijlage hoort bij deel C van dit protocol.

Meer informatie over grensoverschrijdend gedrag en het vlaggensysteem is te vinden achter de tegel Meldcode in het kwaliteitshandboek.

Seksuele ontwikkeling van kinderen

Sensualiteit is het verkennen via de zintuigen. Bij uitstek iets wat jonge kinderen doen: in de mond stoppen, verkennen via de tast. Het verkennen van het lichaam van zichzelf en de ander via de tast, en de daarbij komende lustgevoelens. Dit klinkt onschuldig. Dat kan het ook zijn als het past in de ontwikkeling van dat kind en het andere kind als dat erbij betrokken is. Maar juist in de combinatie met een ander kan het fout gaan. Als er een groot leeftijdsverschil is tussen kinderen, zitten ze in verschillende ontwikkelingsfases en hebben dus ook andere behoeftes.

Als twee kinderen van vier jaar samen doktertje spelen, doen ze dat omdat ze alle twee in dezelfde fase zitten: een fase waarin ze hun lichaam en gevoelens aan het ontdekken zijn. Een ouder kind, bijvoorbeeld van tien jaar dat met een kind van bijvoorbeeld vier jaar, doktertje speelt, scheelt in zijn seksuele ontwikkeling te veel jaar van het kind van vier. Een kind van tien jaar is die fase van ontdekking al lang voorbij. Hij is aan het begin van de puberteit en beleeft seksualiteit op een ander manier. 'Te ver gaan' is in dat geval dan seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de oudste door zijn emotioneel en fysieke overwicht de ander tot handelingen aanzet waar hij niet kan weigeren en/of waar de ander niet aan toe is. Bovendien kan er bij zo'n leeftijdsverschil ook sprake zijn van manipulatie waarbij de ander wordt gedwongen iets te doen wat hij niet wil.

Terminologie en definitie

Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat het om seksueel gerichte aandacht tot uiting komend in non-verbaal, verbaal of fysiek gedrag, dat zowel opzettelijk als niet opzettelijk kan zijn. De gedragingen worden door het kind die ze ondergaat, als ongewenst ervaren. Meestal is er sprake van machtsongelijkheid tussen de kinderen. Degene die het ondergaat bepaalt of het gedrag ongewenst is. Dit kan van kind tot kind verschillend zijn. Bij seksuele intimidatie is er sprake van gedrag dat gekenmerkt wordt door eenzijdigheid, ongewenstheid of dwang.

Wanneer is seksueel gedrag grensoverschrijdend?

Bij het signaleren van grensoverschrijdend seksueel gedrag is het belangrijk dat de beroepskracht vertrouwt op zijn intuïtie, op zijn gevoel: *'wat is dit raar/ wat is er met dit kind aan de hand?'* Hierbij kunnen de signalenlijsten en het formulier observatie meldcode als hulpmiddel dienen om deze signalen in kaart te brengen. Het is belangrijk zorgvuldig het kind te observeren en na te gaan: *'waarom vind ik dit, wat zie ik nog meer bij dit kind?'* Een volgende essentiële stap is het bespreken van deze signalen met een collega, leidinggevende of aandachtsfunctionaris.

Er zijn drie criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel gedrag grensoverschrijdend is. Als aan één van deze criteria niet voldaan is, is er mogelijk sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Deze criteria zijn:

Criterium 1: toestemming

Criterium 2: vrijwilligheid

Criterium 3: gelijkwaardigheid

Criterion 1: Wederzijdse toestemming

Om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moeten beide partijen daar toestemming voor hebben gegeven. Maar om toestemming te kunnen geven, moet men oud, wijs of geïnformeerd genoeg zijn om in te kunnen schatten:

- wat er precies gaat of kan gebeuren;
- wat de consequenties kunnen zijn;
- of het gebruikelijk is binnen een bepaalde groep of in de gegeven situatie.

Toestemmen houdt bovendien meer in dan ja-knikken op een simpel verzoek en mag niet verward worden met geen verzet plegen.

Ondanks het feit dat seksuele spelletjes of het verkennen van het lichaam door kinderen bij kinderen ook bij de gewone seksuele ontwikkeling horen, zijn er ook grenzen bij (seksueel getinte) spelletjes tussen kinderen onderling. Voor alle leeftijden geldt dat alle lichamelijke spelletjes waarbij kinderen elkaar pijn doen, te ver gaan.

Criterion 2: Vrijwilligheid

Een gezond seksueel contact gebeurt altijd op vrijwillige basis. Er mag geen sprake zijn van dwang, geweld, manipulatie, dreiging of groepsdruk.

Criterion 3: Gelijkwaardigheid

Om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moet er een gelijkwaardige relatie bestaan tussen de betrokkenen. Dit betekent dat er een zeker evenwicht moet zijn tussen beide partijen op het gebied van onder meer leeftijd, kennis, intelligentie, aanzien, macht, levenservaring, maturiteit, status.

Andere criteria: ontwikkelings- of functioneringsniveau, context, impact

Er zijn nog enkele andere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel (getint) gedrag grensoverschrijdend is. Zo is er bijvoorbeeld sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag als het seksueel gedrag niet past bij het ontwikkelingsniveau van het kind.

Voorbeelden:

- Een 8-jarige die naar porno zoekt op het internet.
- Een 10-jarige die geslachtsgemeenschap heeft met een 12-jarige.

Ook is gedrag grensoverschrijdend als het niet aangepast is aan de *context* of als het gedrag schade toebrengt aan het betreffende kind zelf, of betrokken kinderen, op lichamelijk, psychologisch of emotioneel vlak (impact.)

Zie hiervoor ook: <https://www.sensoa.be/de-6-criteria-van-het-sensoa-vlaggensysteem>